

Varför ska vi lyssna på sådant?

Krönika för Östgöta-Correspondenten 22 april 2006

Det här med valrörelser är litet komplicerat. Det är nu fem månader kvar till höstens val och kommentatorskollegerna klagar på temperaturen. Socialdemokraterna väljer att glida på goda ekonomiska siffror och alliansen har tappat fart och kraft. Redan i höstas kunde man börja ana att den toppat för tidigt, vilket ju inte är ett alltför ovanligt misstag av den som tror sig sitta i vinnarläge i både idrott och politik.

Men nästa helg är det första maj och då kommer valmaskineriet igång. Det är ingenting jag ser fram mot. Fastän både statsvetare, politisk journalist och politiskt överintresserad sedan barndomen, måste jag erkänna att jag har svårt för valrörelser och ogärna tittar på partipolitiska tv-debatter.

Det öppna meningsutbytet i den politiska diskussionen ska vara demokratin kärna och livsluft. Men som debatten utvecklats ger den mer grund för politikerförakt. Motståndares framgångar och styrkor erkänns aldrig offentligt, intressanta problem förenklas och förytligas och bakomliggande motiv misstänkliggörs. Varför ska vi lyssna på sådant?

Och så är det blockpolitiken. Svensk politisk tradition sägs vara präglad av samarbetsanda och saklig problemlösning. Men när det gäller vem som ska ha makten i Rosenbad står svart mot vitt. Trots att inget parti räknar med egen majoritet i väljarkåren, tvingar sig partierna in i två block till vänster och höger som definierar sig i kontrast mot varandra. När sakmotsättningarna i politiken minskat och handlingsutrymmet för regering och nationellt beslutsfattande blivit mindre, skärps tonläget mellan partierna och alternativen utmålas som oförenliga. Det kan tyckas förvånande men hänger nog tvärtom ihop. Den rena makten och personfrågorna är det som blir kvar att kämpa om.

När sakargumenten är svaga, höjs istället rösten. Det är logiskt och förståeligt. Men det finns en effekt på sakpolitiken i de frågor där det fortfarande finns motsättningar och olika perspektiv. I den politiska mitt där blocken söker finna sina marginalväljare finns förmodligen breda majoritetsuppfattningar som inte kommer till beslut och förverkligas.

Den som tjänar mest på blockpolitiken är den lilla part i ett block som kan hota med att vara otrogen. Socialdemokrater och moderater skulle med stöd av vad flertalet av deras väljare tycker kunna göra upp om både kärnkraft och nya trafikleder och till och med kunna tala öppet om säkerhetspolitiken. I stället sätter miljöpartiet de gröna större prägel på politiken än vad dess väljarstöd skulle motivera.

Liknande var det i Tyskland under den röd-gröna koalition som styrde landet fram till valet i höstas. Den gröne utrikesministern Joschka Fischer var till och med regeringens mest populära politiker. De tyska kristdemokraterna försökte i förra sommarens valrörelse utmåla sig som ett helt annorlunda alternativ. Men väljarna ville ha ett bredare samarbete och röstade fram ett dödläge som ledde till en stor blockövergripande koalition. Nu har den – åtminstone än så länge – blivit en succé.

Så blir inte resultatet här i höst. Men en annorlunda valdebatt vore något att bedja om.

ANDERS MELLBOURN

.